

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám ára 8 kr.

Megjelenik minden héten egyszer: Csütörtökön.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

ISSEKUTZ JÁNOS.

Kiadó: Papp György, Gyulafehérvár.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Püsp. Lyc. nyomda

Gyulafehérvárt.

Hirdetések díjszabály szerint.

A munkás kérdés.

Sokszor úgy a napilapok hasábjain, mint a közélet terén fölmerült a kérdés, ha valjon a munkás mennyi időben köteles dolgozni, hogy munkaadójának teljesen eleget tegyen, és minő bér illeti őt meg azon munkálkodása után, melyre szegődve van?

Nem kételkedünk az iránt, hogy miveltebb iparosaink e kérdést a maguk körében megoldották, oly formán, hogy e megoldással úgy a munkaadó, mint a munkás, ha nem is teljesen, de némileg meg van elégedve, s ez utóbbi különösen azért, mert a mindennapi kenyér kényszeríti arra, miként bár silány bérrel, de okvetlen teljesítse a reá bízottakat.

Azonban elmondhatjuk, hogy ott, a hol a törvényben szabályozott munkaidő betartása kelőleg ellen nem őriztetik, a törvénynek sem lehet kellő hatályt szerezni.

Ma napság egyes iparczikkeknél a munkás és munkaadó közötti viszony különbözőleg oszlik meg.

Tekintsük csak a segédeknek és tanoncoknak a munkaadóval viszonyát, azt tapasztaljuk, hogy egyes iparágaknál a segédek 14–16 órát, a tanoncok pedig még 1–2 órával többet dolgoznak, s ez ellen orvoslást nem kaphatnak azon egyszerű okból, mert az üzlet, az iparág olyan, hogy a munkaidőt igénybe kell venni nem csak a munkásnak, de magának a munkaadónak is.

Ilyen például a péküzlet, nincs annak ünnepe, nincs szabad napja egy-kettőt kivéve esztendőn át, teljes munkaszünetet csak akkor tart, a midőn meg van győződve arról, hogy süteményeit a közönség nem keresi.

Ott van a többi iparág, a hol nyáron reggeli 5 órától esti 9 óráig szakadatlan foly a munka, ugyannyira, hogy a tanoncok a rendes iskoláztatástól is elvonatnak, s ezer szerencsájuk az, miként az ily elvonás esetében a gazda pénzbirosgban marasztaltatik el, a mi különösen városunkban nem ritka eset.

Rendőrségünket, vagy az ipartestület előjáróit kérdjük, megvizsgálták-e vagy egyszer azt, hogy az ily iparos tanoncok minő lak- és fekhelylyel bírnak, tudomásával vannak-e annak, hogy ezek ellátása milyen, hogy a testet és egyaránt lelket őrő munka után nyugalmat vagy enyhülést nyújtanak-e az elesigázott iparos tanoncoknak?

Pedig ez iránt nem ártana az ipartestületeknek esetleg a hatóságoknak is kellő tájékoztatást szerezni, hisz egyik kötelességük az, miként az ipar fejlődésével a munkás anyagi helyzete is javuljon.

Az oly tartás, ellátás és munkálkodás mellett, mint amelyet amazok végeznek, az olyan életmód mellett, mint a melyben részesülnek, a test sem bírja ki betegség nélkül sokáig a munkát, megtörik, a lélek elsatnyul és mi hiába törekszünk arra, hogy fejlett képzett iparosaink legyenek.

Városunk ipartestülete van első sorban hivatva arra, hogy a tanoncok és segédek ellátása feletti őrködést gyakorolja.

A hatóság az engedetlen munkást a nélkül, hogy az engedetlenség kútforrását keresné, könnyen bünteti, de útját kell vágni azon sok zugolódásnak, mely a munkások részéről fordul elő és pedig az által, hogy minden munkaadó munkásai irányában kötelességét teljesítse.

Vaunak kivételek, de sajnos nagyon kevesen követik azokat.

Levelezés.

Abrudbánya. 1897. április hó 7-én.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Az abrudbányai közéletben nagy visszataszást keltett a „Gyulafehérvári Közélet” című hetilap márczius 28-iki — véletlenül 13-ik számában „Hirös város” . . . cím alatt megjelent cikk, melyre — tekintettel arra, hogy a lap — tudunk szerint Abrudbányára senkinek se jár, csak véletlenségből olvashattuk s így reflexiónkat a cikkre csak most tehetjük meg.

A cikket átolvasva, legelső tekintetre arról győződünk meg, hogy cikkirő előtt az abrudbányai viszonyok teljesen ismeretlenek.

A többi közt azt állítja, hogy: „a nagy úr elvülhetetlen érdemeit márványtáblába vésett aranybetűkkel fogja megörökíteni;” holott az lett elhatározva, hogy a városháza dísztermében egy márványlap állittatik fel, mely lapon a polgármester által tett építkezések es azon képviselőtestületi tagok nevei, kik alatt az építkezések véghez vitettek, a millenium emlékére és az utókor számára példányképül és buzdításul megörökíttetnek.

Hiszen cikkirő úr sem állithatja, hogy Istenben boldogult Fogarassy Mihály, Erdély nagy nevű püspökének is talán pirulnia kellett volna, midőn Gyergyó-Szt.-Miklóson, Gyulafehérvárt, Székely-Udvarhelyt s több más helyen azon táblákra tekintett, melyek az ő önfeláldozása árán épült épületeket és intézeteket díszítik.

Tovább menve, hogy cikkirő úr előtt városunk ügyei teljesen ismeretlenek, az is bizonyítja, hogy úgy tünteti fel Abrudbányát, hogy „talán úgy vezette a város ügyeit a polgármester, hogy a lakók semmi pótadót nem fizetve a haladás és kultura szükséges áldásait élvezhetik.”

Feleletünk: igen. Mert Abrudbányának, daczára a nagy áldozatokkal járó és 150000 frtot meghaladó összegbe kerülő építkezésekre, ma is ugyanannyi a pótadója, mint ezelőtt 7 évvel, t. i. 12%, míg a szomszédos községekben megközelíti a 100%-at.

Mi abrudbányaiak mindnyájan tudjuk, hogy polgármesterünk 1891 óta, mióta megválasztatott, a városunk érdekében mit tett, s ha a „Gyulafehérvári Közélet”-ben megjelent cikk írója minden alapos információ nélkül, nem épen a legjobb indulat által vezettetve, polgármesterünkről s a városunk intézkedéséről ily éles kritikát kocztaztatni merészelt, elegendőnek tartjuk válaszul, ha egyszerűen csak elősoroljuk mindazokat, miket ő városunk érdekében polgármestersége alatt tett.

Azt hisszük, hogy ezek előre becsátása után nyugodtan várhatjuk a nagy közönség ítéletét.

Abrudbánya 1891-ig sem közművelődési, sem szépieti avagy közigazdasági téren nem haladt, hanem élt magának vagy is inkább tengődött egyik napról a másikra.

1891-ben, mikor Boér Béla a város vezetését átvette, mindjárt kezdetben a teljesen kimerített pénztári alapokat rendezte; szervezte a törvénynek mindenben megfelelőleg a tanácsot, a valóban nyomorultul dotált tisztviselők fizetését 40%-al felemeltette és megteremtette a ma már 4000 frtot tévő nyugdíjalapot.

1892 és 1893-ban a düledező és életveszélyes városháza helyébe építtetett egy, a modern kor igényeinek megfelelő új városházát.

1894 óta az ő érdemét hirdeti a palotaszerű és vármegyénkben páratlan állami elemi fiú- és leányiskola, melyben ma már 8 tanerő terjeszti a caturát s mely iskolában 35 — 40% románjku növendék van s így nemzeti missiót teljesít; míg eddig a felekezetek kintlítottak egy-egy tanítóval vezetve 6 fiú és leány osztályt, a neveléstígy kimondhatatlan kárára, egy magukra.

1895-ben építtetett egy izléses kisedővodát, mely 50 évre lett az államnak évi 600 frt bérért kiadva és 1896-ban a városnak 3000 frt évi jövedelmet biztosító diszes szállodát és 200 frt bért hozó magánházat.

Az ő felsőbb körökkel összeköttetéseknek és befolyásának köszönheti a város, hogy a régi pénztárnokok által elsikkasztott 8324 frt adója töröltetett és hogy Abrudbányán m. k. adóhivatal rendszerezítették.

Az ő érdeme az, hogy a város évi bevétele bérletek s egyéb jövedelmek által, daczára a nagymérvű építkezéseknek, ma 30000 frtra emelkedett, míg 1891-ben alig 20000 frtot tett ki.

Azt sem hagyhatjuk megemlítés nélkül, hogy a fennebb elősoroltakon kívül még a város amúgy is szük piaczat 500 □ méterrel nagyobitotta s a kincstárnak is járásbírósi épület helyiségére 2000 □ métert meghaladó telket szerzett.

Tudja-e cikkirő úr, hogy mióta polgármesterünk közbenjárása folytán a „felsőmagyarországi kohó és aranybánya részvénytársaság”, a „Magyar általános Hitelbank” és a „Fortuna” aranybánya részvénytársaság a vidéken a munkát megkezdették, hány százezer forint forgott meg Abrudbányán és vidékén s hány szegény bányamunkásnak adta meg a mindennapi kenyerét?

Tudja-e azt, hogy a kohósítási költségek részbeni beszállíttatása által, melyben színtén a polgármesternek nagy érdeme van, a város és vidéke mennyit nyert?

Mindezekről s itt még sok elő nem sorolt nagy alkotásairól cikkirő úrnak úgy látszik nem volt tudomása s mégis megpróbálta egy város polgármesterét kisebbiteni és a képviselő-testület határozatát nevétségessé tenni.

Mi azt hisszük, hogy ha valaki városunk érdekeiért minden önérdéktől menten, sőt még sokszor saját személyi ügyeinek mellőzésével, városunk érdekében ennyit tett, városunk csak önmagát tisztelte meg akkor mikor hálájának kifejezéséül őt díszpolgárának megválasztotta. Hálátlanok lettünk volna irányában, ha meg nem tettük volna vele szemben azt, a mit tehetünk. Törvényadta jogunkkal éltünk s már maga az is, hogy a választás egyhangúlag történt, mutatja, hogy a város minden polgára az ő érdemét elismeri.

Szívesen veszünk utasítást mindekitől, ha látjuk, hogy az illető jóindulat vezérli, de ki még azt a fáradságot se veszi magának, hogy előbb a körülményeket teljesen megismerje s mégis feltolja magát ítélő bírónak, az ily fogadatlan prokátornak, elismeréssel nem fizethetünk.

Mi előadtuk a tiszta tényállást s azt hisszük, hogy ha cikkirő úr cikkkét még egyszer elolvassa, nem „a polgármester úr fog legjobban pirulni, midőn a tanácssteremben a márványtáblára tekint”, hanem cikéért a mélyen tisztelt cikkirő úr maga!

Több képviselőtestületi tag.

Bf. 1897. ápr. 7.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Ha kis lapocskájában annyi hely lesz s ha városabeli volt polgártársának megengedi, hogy a kedves reminiscenciák hatása alatt egy pár szót szóljon abban: továbbá is bálás olvasója leendek.

Tkt. Szerkesztő úr! Egy rövidke párhuzamban akarnék kifejezést adni hangulatomnak, mert megvalom, körülményeim engemet is oda kényszerítenek, hogy hangulatos — szokott szólásmód szerint — launés legyek. Ugy-e ezt most megengedi nékem tkt. Szerkesztő úr! Hisz oly rég nem találkoztunk kis lapjában, még csak szenzációs felhívás közzététele útján sem, mint régen, ezelőtt egy pár évvel történt!

Két város és társadalmi viszonyai közt akarnék futólag párhuzamot vonni s e két város (egyik csak nevével az), kedves városok és az én városom, ennek nevét nem írom ki, hisz hamar kitalálja szerkesztő úr!

Ne ijedjen meg kérem, hogy én most innen igen szépnek, kedvesnek, nagynak és világvárosnak látom városát, az enyém annak csak egy utcája lehetne, avagy negyede (Lipován) s emellett még az is beteljesült rajtam, hogy távolról sokkal szebbnek látom, sokkal jobban szeretem, mint mikor benne laktam. A tkt. Szerkesztő úr is bizonyára így vélekednék, ha kölesnősen lakhelyet változtatnánk.

Gyulafehérvár magán viseli a világváros jellegét. Kérem, ilyené csak azóta nőtt előttem, mióta belőle eltávoztam. Van sok szép épülete, rendezett és szabatosan kimért utcái, kiránduló és mulattató helyei minden évszakban; kebelében pozsgás társadalmi élet foly, dacára annak, hogy népessége kákeidoskop-szerű képet mutat. Vannak jótékony egyesületei, egylete, melyek közül csak az Emke-dalgyuleket említem föl. Ezt pedig — eltekintve attól, hogy megérdemli — önzésből is teszem, hisz alapvetői közt csekélységem is ott volt (ugy hallom kedves lapjából, hogy homokra tettük le a talpfáját), no még azért is megemlítem, mivel az én városkám is van „Emke“-féle, az Emke-iskola. Ebben van valami hasonló nevezetessége a két városnak.

No de aztán, higgye el tk. Szerkesztő úr! Az én városkám nem olyan szép, nem olyan nagy s nem is olyan világváros jellegű; inkább az a karakteristikuma, a mi nevének utolsó felerésze: falu! Itt társadalomról ne beszéljünk, itt mindenki csak egyedileg illetve egyénileg érvényesíti magát s az a „társadalom“ fogalom még nem született meg. Hej pedig hol lenne többet, mint itt ily erős nationális körülmények közt, ha viszont oly erős társadalmi kötelék tartaná össze azt a néhány indigénát, mert így hívják minket!

És képzelje el kedves Szerkesztő úr!

Itt ellenségek közt ellenségei vagyunk saját vértünknek! Nincs összetartás s ha ez nincs: bizony mi is nem épen rabigába, de számbavehetetlenekké görbe-dünk. S mindennek mi az oka? Asszonyi politika. Hej nem jó lenne a kormányzást is arra bízni! Így van ez minálunk! Előzékenység és gyöngédséggel tartozunk a női nem iránt, de engedelmet kérek, azért a valót megmondom. Nagyon szép az, ha áldozatkészségben, jótékonykedés körül az elsőségért mindenki nemesen küzd s adományok nagyságában versenyez, mint a Szerkesztő úr városában is van; de itt egyéni hiúságért küzdünk, hogy annál jobban külön váljunk a társadalomnak még csak látszólagos formájától is. Közrejárászik az egyéni különös jellemvonás: divat, pletyka és holmi elkopott össztérhetlenségi kérdés (?) Ugy-e csak vázlatosan is érintve — a hol effélék léteznek, elég százan állapottok vannak? Tkt. Szerkesztő úr! Tudom, hogy nem szokta nagy képpel adni a nagy protektort, tudom, hogy nem kir. tanácsos, de azért kis lapjában szerkesztői bölcseségből kifolyólag tanácsoljon nekünk valamit, hátha annak is meglesz a hatása?!

Annak, az előttem oly kedves városnak legközelebbi jegeálabb a szellők szárnyán juthatna valami ide, hol az erőteljes „contra-társadalom“ nevével tekint ránk, látva, hogy marjuk egymást, hogy száll a magyarság jelentőségének foka alább-alább.

Végül, még csak egy kis türelmet kérve, kijelentem: abban is különbözik városkánk, hogy itt az „Emke iskola“ is gyenge lábon küzd feladatával; igen bizony, mert a közfigyelem intőzői részéről mostoha gondozásban, gyámolításban részesül, pedig lelkes és tehetséges két tanítói erő áll élén, de ha anyagi erő nincs, nem költözik azért ide a szellemi kincs! —

Itt Róma erős falai mellett csak vékony és gyenge sövény kerítés áll! Különböztetést jól tudja a Tkt. szerkesztő úr is s minek itt beszélnem?!

Még csak arra kérem a Tkt. szerkesztő urat, hogy a baladás, a világosság és összetartás megfogamzott igéiből onnan küldjön el hozzánk is, hogy új életre kelhessünk!

Kiváló tisztelettel

Zsizi.

Ujdonságok.

— **Legfelsőbb elismerés.** Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás városunk helyi bizottsága a legfelsőbb királyi elismerésben részesült, melyre nézve városunk polgármesteréhez a következő leirat érkezett: Nagyságos Novák Ferencz úrnak, királyi tanácsos, Gyulafehérvár város polgármesterének — Gyulafehérvárt. Ő császári és apostoli királyi Felső Bécsben m. év december hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával a kiállítási helyi bizottságoknak az 1896-iki ezredéves országos kiállítás körül kifejtett kiváló működésükért legfelsőbb elismerését kifejezni méltóztatott. Midőn erről szerencsém van Nagyságodat, mint a gyulafehérvári helyi bizottság buzgó elnökét,

örvendetes tudomásul értesíteni, egyúttal őszinte köszönetemet fejezem ki Nagyságodnak azon bazafias működésért, a melylyel ezen bizottságban a kiállítás érdekében kifejtetni szives volt. Budapest 1897. évi január hó 31. Bárd Dániel s. k. miniszter. A legfelsőbb elismerésről szóló okmányokat folyó hó 11-én a bizottság minden tagjának a városi tanácssteremben a polgármester alkalmoszerű beszéd kíséretében nyújtotta át. A legelsőbb elismerésben részesült: Dr. Mohay Sándor mint a kerületi bizottság tagja, Zeyk Gábor mint a gyulafehérvári és nagyenyedi helyi bizottság tagja, továbbá Sárdy Miklós, Kádár Miklós, Roska József, Deutsch Adolf, Baumán Arnold, Cirlea János, Csucs József, Darabont György, Grund József, Grosz Frigyes, Jakabfy Albert, Kovács Zsigmond, Löw Károly, Papp György, Péter Mózes, Walter Nándor és Willersdorfer Ferencz mint helyi bizottsági tagok.

— **Gyászjelentés.** Nagygyőri Szöcs Imréné sz. borbátrózi Csóka Melania saját, valamint gyermekei s az összes testvérek és rokonok nevében megtört szívvel szomorúan jelenti, hogy szeretett férje, illetve testvér, sógor és nagybátya Nagygyőri Szöcs Imre föld-birtokos, nyugalmazott cs. és kir. kapitány, nemes Alsó-telehremegyei bizottsági tagja, Alvincz-Borbecsek, Sibisan nagy község előjárója sat. f. é. április hó 10-én este 6 órakor, életének 66, boldog házasságának 17 ik évében rövid szenvedés után jobb létre szenderült. Aa elhunyt hűlt teteme f. é. április hó 12-én d. u. 1/2 órákor az alvinczi sikertben tetetett örök nyugalomra. Béke poraira!

— **Halálozás.** A munka, a szorgalom és tisztesség egy tagja Kovrig Tivadar elhaltáról kaptunk értesítést. Ki ismerte őt, benne a szorgalmas gazdát, a szerény polgárt tisztelhet, nagy vagyona dacára egyszerű életet élt, szerénysége őt nem engedte gazdaságainak kezelésén túlterjedni. — Gyermekei nem maradtak, de azoknak tekintette bátyjának gyermekeit, kiket ő nevelt, és oly anyagi helyzettel látta el őket, hogy az élet sanyargatásaitól teljesen mentesek. Neie és rokonai a következő gyászjelentést adták ki. Alólírot-tak a maguk, egy a közeli és távoli rokonok nevében, mely fájdalommal tudatják, hogy a szeretett és felelősen jó férj, unokabátya, sógor és rokon Kovrig Tivadar folyó hó 10-én reggel 10 órakor, élete 75-ik, boldog házassága 38-ik évében, a halotti szentségek áhitatos felvétele után, öregségi végegyengülés következtében megszűnt élni. A megboldogultnak földi részei Nagyenyedre szállítván, folyó hó 12-én örök nyugalomra helyeztetett. Béke poraira. (Aláírások.)

— **Hu-fogyasztási egyesület** megalapítása végett — tekintettel a hús jelenlegi magas árára — mozgalom indult meg városunkban. E helyen is értesítjük polgártársainkat, hogy e célból csütörtökön d. u. 6 órakor a kaszinóban értekezlet lesz.

— **Valóságos Isten áldása** köhögéssnél, rekedtségnél, elnyálkásodásnál, a tüdő és torok mindennemű betegségeinél Egger díjjutalmazott Mell-Pasztilla és senki el nem mulasztja saját jól fölfogott, érdekében — azoknak idejekorán való használatát. Számban elismerő bála-vitalakat tanuskodik elvitá-batani e kitűnő szer biztos hatása mellett. Kapitót: 25 kr, 50 kr és 1 fr. os eredeti dobozokban minden gyógyszerárban. Fő és székiútdísi raktár Nádor-gyógyszerár Budapest váci körút 17.

— **Hazai termék.** A Kathreiner-féle malátakávé jogosan nevezhető hazai terméknek, mert kizárólagosan a legjobb magyar árpából készül. Némelyek ugyan még most is azt hiszik, hogy ezen a malátakávé nevei jogosan viselő gyártmány csak egyszerű pirított árpa mint ennek legtöbb utánzata, ami azonban tévedés, mert a Kathreiner-féle malátakávéhoz a magyar árpa csak nyers anyagot szolgáltatja, a melyből először egy sajátos mód szerint maláta készül, azután pedig Kathreiner-nek mindenütt kintinónek elismert eljárása szerint a kávéüvényből nyert kivonatot által a babkávénak zamatait és ízét kapja. A Kathreiner-féle malátakávé ezen sajátosága által lényegesen különbözik a több ilyenmű gyártmánytól, rövid idő alatt az egész világon elterjedt és minden családban megbonosodott. Ennélfogva a folyton nagyobbodó elterjedése első sorban a magyar mezőgazdaságnak hasznát, de sajnos, hogy éppen mi nálunk még azon a nézetben vannak, hogy a Kathreiner-féle malátakávé csakis gyermekek és betegeknek ajánlható ital, ami azonban éppen nem áll, mert a Kathreiner-féle malátakávé főképp a füge-és ezikoria-kávé helyettesíti és pedig mint egyedüli egészséges pótték a babkávéhoz, amelynek ize ezáltal enyhébb és kellemesebb lesz. Kezdetben ajánlható két harmad babkávéhoz egy harmad Kathreiner-kávé, később azonban mindegyikből felét vehetjük. Ezáltal egyszer-mind egy olcsó kávéitalt nyerünk, amely rövid megszokás után mindig jobban és jobban ízlik. Ezért biztosan elvárható, hogy a Kathreiner-féle malátakávékat mint hazai terméknek jó tulajdonsága nálunk is minél előbb elismerésben részesül és mindig nagyobb elterjedést nyer. A bevezetésénél azonban elővigyázat szükséges, és hogy a valódi jó árut kapjuk, figyeljünk a fehér eredeti csomagra a Kathreiner névvel.

— **A gyermekek korai fölkeléséről.** A régi példaszó: A ki korán kel, aranyat lel, — igaz lehet, ha a munkáipark dás hasznát értjük alatta, de vajmi hazug elv, ha az egészségre vonatkoztatjuk. A korai kelés, vagyis a kevés alvás nagyon hátrányos az egészségre és különösen rossz hatással van a gyermekekre. Nem lehet tehát eléggé kárhóztatni azt a szo-

kást, hogy a gyermekeket a korai felkeléshez akarják hozzászoktatni és nagyon helytelen az a rendszabás is, a mely némely helyen dívik, hogy a nyári bónapokban nem is 8, hanem már 7 órakor reggel kezdődik az iskolai munka. Eltekintve attól, hogy a kis gyermekek szervezete nem hogy megerősödne, hanem elgyengül a korai felkeléstől, még az a hátránya is megvan a beosztásnak, hogy megbíusítja az oktatás eredményét. A gyermekek álmosak, nem tudnak figyelni és a tanító igyekezete kárba megy. Lám, a praktikus angolok ebben is bölcsen cselekszenek. Angliába ugyanis az iskolai oktatás csak 9 órakor reggel kezdődik és hogy az angol gyermekek legnagyobb része izmos és viruló egészségben van, aoban nem kis szerepe van ennek a beosztásnak is. Vajjon lehetetlenség hogy nálunk is kövessék e szokást? Bizonyos, hogy sem a gyermekek, sem az anyák nem panaszkodnának miatta.

Közzgazdaság.

A mesterségek trágyák alkalmazása árpa alá.

A mesterséges trágyafélékkel árpa alá végzett kísérletek eredménye oly feltűnő eltéréseket tüntet fel, hogy abból egy laikusnak, jobban mondva egyénnek, ki a műtrágyázási kísérletezések kezdetén áll, eligazodni alig lehetséges.

Egyik kísérletező az árpát oly növénynek tartja, mely a mesterséges trágyát egyáltalán nem hálálja meg; egy másik a nitrogén trágyák mellett szólal fel; a harmadik a foszfórús trágyákkal vél a termelés terén jobb eredményeket elérni, és így tovább, a hány kísérletező: annyi vélemény.

Midőn pedig a nézeteknek ily elágazása nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a mesterséges trágyafélék alkalmazása iránti ellenszenv mindinkább erős gyökereket verjen, úgy vélem, nem teljesítek felesleges munkát, midőn alábbiakban röviden összefoglalom azon eredményeket, résziat magam tapasztaltam, résziat zaktársaim — a végzett trágyázási kísérletek alapján — elérték.

Mielőtt árpák műtrágyázásánál az alkalmazandó műtrágya minősége felett döntenénk, azon általános szabályokon kívül, melyek a műtrágyák sikerrel való használhatóságát feltételezik, tisztában kell lennünk az iránt, hogy vajjon: árpa termelésünknek mi a célja?

Oly árpát akarunk-e termelni, mely a sörgyárosoknak, vagy olyant, mely a szeszgyárosoknak fogja felhasználandó nyers anyagát képezni, vagy végül olyant, melyet saját gazdaságunkban, vagy piaczon mint takarmányárpát akarunk értékesíteni?

Ere ügyelni felülélenül szükséges, mert kell, hogy árpatermelésünk, a különböző termelési célokhoz képest eltérő szabályok, elvek alapján tüzessék.

A sörgyárosok oly árpát keresnek, melyben a protein mennyisége lehetőleg csekély, mert a protein mennyiségével összefüggésben áll az árpa lisztessége. Önként érthető tehát, hogy sörárpa termelésénél távol bel tartani mindazon tényező közreműködését, mely a proteintartalom mennyiségének szaporítását. Nyujtsuk mi a nitrogént akár istálló trágyában, akár műtrágyában, az: a sörárpa minőségének ártalmára tesz.

A szesz és takarmány árpánál a dolog megfordítva áll. A protein tartalom emelkedése itt csak előny s ez okból ezt előidéznél érdekünkben áll, annnyival inkább, mert a nitrogén trágya alkalmazásával a minőség változásán kívül a mennyiség is módosul a termelés eredmény javára.

Eltekintve tehát, minden egyéb körülménytől, mely a műtrágyák alkalmazhatóságát indokoltá vagy indokolatlanná teszi, kizárólag abból az egy körülményből kifolyólag, hogy a jó sörárpanak proteiktsegenynek kell lenni, kimondhatjuk, hogy sörárpa alá nitrogén nem való.

Szeszárpa és takarmányárpa alá használhatjuk, de csak mérsékelt mennyiségben, mert ellenkező esetben nagyon buján fejlődik, a buja fejlődést pedig gyakran megdűlés, s legtöbbször késői érés követi, a mi pedig a mi szélsőséges élimánk alatt hátránnyal járhat. Ezen árpánál is helyesebb lesz foszfortrágyával keverve használni és pedig, vagy ammon superfoszfát alakjában kat. holdanként 200—250 kgot vagy 200 kg. superfoszfátot és 50 kg. chilisaletromot.

A foszfortrágyákat kalászosok alá egyáltalán használhatjuk, s azok egyedüli alkalmazása az árpánál is megengedhető, mert a minőségnek nem árt annyira. E trágyák közül a superfoszfát - Thomas-salakkal tértettek érdemleges kísérletek, s ezek mindegyike kedvezményeket nyujtott, a mennyiben úgy a szemtermés mint különösen a szalma termében jelentékeny többlet éretett el. Fontos különösen ez utóbbi jelenség, mert mint ismeretes, az árpa szalmája főképpen takarmányozási célra használatik.

A superfoszfátot árpa alá elhinhetjük akár ösz-szel, akár tavasszal, mert a végzett kísérletek alapján az elhúnt ideje a termésre befolyást nem gyakorol.

A Thomas-salakat ellenben árpa alá csak ösz-szel szórhatjuk ki, mert ez a trágya hosszabb időt igényel ahhoz, hogy hatását érvényre juttathassa, — lévén foszfortartalma vízben oldhatatlan.

A superfoszfátból kat. holdanként 100—150 kgot adhatunk, a Thomas-salakból 250—400 kgot.

Az árpa trágyázási kísérletekből kiténik, hogy a oszfórtrágya némely esetben 4 métermázsát meghaladó szemtermés- s 4—5 métermázsza szalmatermés többletet eredményezett.

A kálisók iránt az árpa teljesen hatástalan.

G. G.

Minő trágyát használjunk takarmányrépa alá?

A takarmányrépa azon kultúrnövények egyike, mely a dús trágyázást igen meg szokta hálálni, hisz tudvalevőleg a holdankinti termés különbség több száz métermázsára is rughat. Hogy minő trágyát, milyen mennyiségben használjunk alája, az függ természetesen a helyi talaji és égálji viszonyoktól is, de tudnunk kell e tekintetben a takarmányrépa használati értékét megállapító tényezőket különösen pedig a répanak a talaj iránti kívánságait.

A tapasztalat bőven igazolja, hogy a jó talajban termesztett répa nemcsak nagyobb termést, de proteindúsabb takarmányt is szolgáltat, miért s szükségtelen részletesebben fejtegetni azt a kérdést, hogy használhatunk-e takarmányrépa alá trágyát vagy nem; szükségtelen annyival is inkább, mert gyakorlatból merített tapasztalat elég igazolásul szolgál arra nézve, hogy trágyázott répa vetéseink mindig jobban sikerülnek, mint azok, melyek közvetlen trágyázásban nem részesültek s hogy kultúr növényeink közül talán egy sem hálálja meg annyira a trágyázást, mint éppen a takarmány répa mely igen nagy tápanyag mennyiséget képes értékesíteni.

Sokkal fontosabb tehát a másik kérdés, nevezetesen az, hogy a különböző trágyaszerek mely nemét vegyük alkalmazásba?

Ha figyelembe vesszük a répanak a talaj iránti igényeit, úgy e tekintetben is csakhamar tisztában lehetünk.

A répa — mint ismeretes — hosszú, a föld mélyebb rétegeibe terjedő gyökérezettel bír; következésképp tehát, hogy csak oly talajon lesz sikerrel termelhető a melybe gyökereit könnyen becsájthatja, a mely kellő porhanyósággal bír, s a mely tápanyagban bővelkedik.

A porhanyóságot főképp a humusztartalom idézi elő, önként érthető tehát, hogy mindazon tényező, mely a humusz szaporítására kedvezően hat, előmozdítja egyúttal a talaj porhanyóságát is. Szaporíthatjuk pedig a humuszt különösen istálló trágyával, oly talajon, melyek nem bírnak a porhanyóság kellő fokával. Istállótrágyával bővebben fogunk ellátni. Ezen istálló trágyázás keresztülvitelét azonban nemcsak annak a talajra gyakorló kedvező hatása teszi szükségessé, hanem magának a répanak tápanyag iránti igénye is, a mennyiben abból nitrogén szükségletét fedezhetvén, képes lesz fehérsége tartalmát szaporítani.

Az istálló trágyák különböző nemei közül különösen a hevesebb természetű ló és juh trágya érdemel kiváló figyelmet, mert ez hatását gyorsabban tudja érvényesíteni, a takarmány répa fehérségében dús és kitűnő termést fog szolgáltatni.

De nemcsak az istállótrágya, hanem az emberi ürülék s a híg trágya is eredményezhet hasonló hatást, mely okból ezen takarmány répa termelésnél szintén figyelmet érdemelő trágyaszerek.

A mesterséges trágyák közül a kálitrágyák, dacára annak, hogy a takarmány répa sok káliumot tartalmaz — nagy jelentőséggel nem bírnak, s így a kálium visszaforgatásáról gondoskodni szükségtelen, mert egyrészt talajaink a legkritikább esetben szenvednek káliumban hiányt, másrészt pedig azt nehezen oldódó vegyekből is képesek felvenni s az egész kálium oldatot is hasznukra tudják fordítani.

Egészen másképp viselkednek azonban a nitrogén foszfortrágyák iránt. Mindkettőt nagyon megbájlják, mert fejlődésükhöz rendszerint nagyobb mennyiségben igénylik, mint a mily mértékben visszaforgatásuk egyedül istálló-trágyával haszonnal történhetne.

A nitrogén trágyák közül különösen sikerrel használható a chilisáletrom, a melyet fejtrágya gyanánt használunk és pedig leghelyesebben úgy, hogy belőle kat. holdanként 50 — 75 kg. szórnak el oly talajra, mely a vetést megelőzőleg 150 — kg. szuperfoszfát trágyában részesült.

Egy általam végrehajtott ilyenmű trágyázási kísérlet 72 métermázsra többletet eredményezett.

A foszfortrágyáknak használata takarmányrépa alá szintén indokolt, s e tekintetben különösen a szuperfoszfát, s mészszegegy talajon a Thomas-salak érdemel figyelmet.

A finomra őrölt szuperfoszfátot tavasszal hintjük el, kat. holdanként 200 — 250 kg. mennyiségben, s ezt aláextirpáljuk. Hatása itt sokkal szembeütőbb, mint a tavaszi kalászosoknál.

A Thomas-s a laból 4 — 5 métermázsát számíthatunk kat. holdanként s ezt ősszel kebelezük a talajba.

A mész, mint a répanak egyik igen fontos tápanyaga szintén pótolható mesterséges uton annyival is inkább, mert az a talajban kálium tesz szabaddá s a növények által felvehetővé. A mészből kat. holdanként

6 — 8 métermázsát vehetünk s ezt ősszel elhiutva sekély szántással a talajba juttatjuk.

Sokan helyesebbnek tartják ugyan a meszet nem közvetlenül a takarmányrépa alá adni, hanem az előveteményre. Csukorrépánál mindenesetre az utóbbi eljárás fogantatosítandó, ellenben takarmányrépánál minden nagyobb baj nélkül elbiroztathatjuk ősszel a nélkül, hogy a minőségnek ártanánk. Igen nagy mennyiséget azonban ne adjunk belőle, mert esetleg a későbbi termésre hathat károsan, a mennyiben a talaj a mész behatására nagyon tevékeny lesz s hamar kimerülhet.

G. G.

Nyiltér.)

Selyem-damasztok 65 krtól

14 frt 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér, szíves Henneberg selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként sima, csikos, kockázott mintázott, damaszt stb. (mintegy 140 különböző minőség, 2000 szín és mintázatban sít. a megrendelt árakat postabér és vámmentesen házhoz szállítva, valamint mintákat postafordultával küldik: **Henneberg G.** (cs. és kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek.

1) E rovatban megjelenő közleményért nem vállal el felelősséget a Szerkesztőség.

Hirdetések.

Sz. 1842—1897 tkkvi.

43 1—3

Hirdetmény.

Alvincz, Borberek, Sibisán egyesült községek telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. számú szabályrendeletre képest átalakították és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX. az 1889. évi XXXVIII. és az 1891. XVI. t. cz. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesebbítésével kapcsolatosan fogantatosították.

E célból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben **1897 évi május hó 13-án** fog kezdődni.

Ennélfogva felhívjuk: 1. az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatározott által jelenjenek meg és az új tkkvi tervezett ellen nemaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhetők kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetnek.

2. Mindazok, kik a telekjegyzőkönyvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívannak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okmányokat mutassák fel.

3. Mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekeblezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átíratásra az 1886 XXIX. toz. 15 — 18. az 1889 XXXVIII. toz. 5. 6. 7. és 9 §§-ai értelmében szükségelt iratokat megszerezni iparkodjanak és az okból ügyeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy odahassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekeblezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedés kedvezményétől is elesnek; és

4. azok, a kik javára tényleg már megszünt jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, úgy szintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmezzék, illetve, hogy törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságtól.

Gyulafehérvárt, 1897. április 8-án.

Felszegi Lajos,
kir. törvényszéki bíró.

Az általánosan elismert és jóhatásának bizonyult

„BARATITAL”

című növényyszer, gyomorlikőr készítményem kitűnően és gyorsan sekelet eszközt

székrekedés, étvágytalanság

és az ebből eredő bajok ellen.

Használati könyvvel együtt egy üveg ára 40 és 80 kr. Kapható **Gyulafehérvár** Misselbacher J. B., Jakabfy Albert és Wallentin Lajos urak fűszerkereskedésben.

Valamint a készítőnél utánvét mellett.

Zenke Zoltán,

Hm.-Vásárhely, Arpad-u 21. sz

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziaszer ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik köszvénynél, oszúznál, tagzsárgatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza. RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT.

Valódi brünni posztószövetek

Egy vég	frt 3.10 jó
3.10 méter hosszú	frt 4.10 jó
teljes úriöltöny	frt 4.80 jó
ára csak	frt 6.— jobb
	frt 7.75 finom
	frt 9.— igen finom
	frt 10.50 legfinomabb

Egy vég egy fekete szalonöltönyhöz 10 frt. Felöltőszövetek: loden, peruvien, dosking, állami és vasúti tisztviselőknél való szövetek, legfinomabb kammarn és cheviotokat stb. stb. küld gyári áron a pontos és szolidnak ismert

posztógyári raktár

Kiesel-Amhof Brünnben.

Minták ingyen s hármentve. Minták szállítás. **Figyelemreméltó!** A közönségnek fontos azt tudni, hogy a szövetek közvetlen helyről való beszerzés esetén sokkal olcsóbban kapja mint a közvetítő kereskedelem útján. A Kiesel-Amhof brünni cég az összes posztókat valódi gyári áron küldi szét és nem számítja hozzá a magánvevőt annyira megkárosító ugynevezett szabóengedményt

Törleszt. kölcsön

földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték háromnegyed részéig 20—60 év közötti időre **Készpénzben.** Birtokos felmondhat, pénzintézet nem mondhat fel. Csakely kamattal tüke is törlesztetik. Lebonnyolítás legrovidebb idő alatt.

— Konvertálás bélyeg- és illetékmentes. — Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokir másolat. 40494

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, Váci-körút 39.

Intézetünk az egyedül, mely az ország minden megyéjéből, határáig és a legtekintélyesebb földbirtokok által okmánymentesen ajánlott van.

Liquer-gyáraknak

és olyanoknak a kik szesztermelésel foglalkoznak ajánlom

ESZENCZ

Különlegességeimet tökéletesen összeállítva likörgyárak számára.

Arjegyzékek és magyarázatok ingyen.

Pollák Fülöp Károly

Eszeneczia-különlegességek gyára.

PRA GA, Mariengasse 18.

Kronsteiner Károly, Bécs, III. Hauptstrasse 120.

Első cs. és kir. osztr. magyar szabadalm.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁRA

(saját házában)

Arany érdemjellel kitüntetve.

Szállít: Nagyhercegi gazdaságok, cs. és kir. katonaintézetek, vasutak, huta-társulatok, építészeti társulatok, építőmestereknek valamint gyárosok és nagy birtokosoknak. Ezen homlokzat-festékek, amelyek mézben feloldhatók, száraz állapotban, poralakban 40 különféle mintában kilója 16 krtól fölfelé szállíttatnak és iszta színezetére nézve az olajszinhez teljesen hasonló. Olajfestékek, padlólaak saját találmány. Iackok, festékek, ecsetek stb. Mintalap valamint utasítás ingyen.

Hoff János-féle Maláta-készülék

gyengélkedők és betegek számára.

Hoff János-féle Maláta egészségi ital.

Mell, tüdő és gyomorfájás, emésztési nehézségek általános elgyengülés ellen, valamint üdülők számára legjobb ízletes erősítő szer.

10 év óta vagy már régebben önnél vásárolok Maláta-egészs. sör és a többi Maláta-készülékeket. Ez az egyetlen szer, mely feleségem egészségét helyreállította. Kérek egy új küldeményt.

C. Bögnér, Bécs, Hofmühlgasse.

Hoff János-féle összpontosított Maláta-kivonat.

Torokfájás, valamint kóros köhögés ellen; különösen gyermekek számára; leheleti-szervek megbetegedésekor ajánlató; a bevétele is kellemes.

Az ön maláta-készülékei valóban jó és erősítő szerek. Kérem küldjön belőle 5 nagy üveget, 1 font Maláta-csokoládét és 2/2 erszény maláta bonbonst.

Fischer G. őrnagy, 37. gyalogezred Nagyvárád.

Hoff János-féle Maláta egészségi Csokoládé.

Gyengeség, vérszegénység, idegesség, álmatlanság, étvágytelenség ellen nagyon ajánlató. Kiváló jóízű, igen tápláló és nagy eredménnyel beteg és gyenge gyermekeknek és szoptató anyáknál használható.

Az ön maláta-csokoládéja a legkittinőbb a mi előttem ismeretes. Ezt a kellemes italt kóros gyomorfájás illetőleg emésztési nehézségeknél, vérszegénység és általános gyengélkedéseknél mindig jó eredménnyel használtam fel.

Dr. Niohai, Triebeli orvos.

Hoff János-féle Maláta-kivonat-Mell-Bonbons.

Köhögés, rekedtség ellen töltőmulhatatlan. A valódi Maláta-kivonat-Mell-Bonbon minden emésztési nehézségek nélkül tetszés szerinti mennyiségben bevehető.

Csodálatos volt az erős és nehéz köhögés gyógyulása az ön Maláta-Mell Bonbons használatára által.

v. Zedlitz Neukirch, Waldenburg

Az ön bonbonjai feleségemnek köhögése ellen nagyon jó befolyással vannak. Busch, lelkész, Weischütz.

Kapható gyógyszerárakban, fűszer és más kereskedekben, valamint Hoff János cs. és kir. udvari szállító Wien I. Bez., Graben, Bräunerstrasse 8.

Arjegyzéket ingyen és bérmentve.

E napokban érkezett

ásványvizeit Mineralwässer

u. m.

Karlsbadi Mühlbrunn és Sprudel, Marienbadi Ferdinandsbrunn és Kreuzbrunn, Nieder Selters, Margit magyar Selters, Salvator, Giesshübl, valamint minden más savanyúvizet

az idén friss töltésben

és mivel egész kocsiakományban lett hozatva,

MÉRSÉKELT ÁRAKON ajánlja

J. B. MISSELBACHER SEN.

In den letzten Tagen eingelangte

wie

Karlsbader Mühlbrunn u. Sprudel, Marienbader Ferdinandsbrunn u. Kreuzbrunn, Nieder-Selters, Margit ung. Selters, Salvator, Giesshübler,

sowie alle sonstigen Erfrischungs-Säuerlinge in

diesjährig frischer Füllung

und zufolge Bezuges einer ganzen Waggonladung

zu BILLIGSTEN PREISEN empfiehlt

Valódi parisi gyártmány eredeti csomagolásban jóállás mellett, orvosi tekintélyek ajánlata szerint teljesen biztos és ártalmatlan.

Gummi és hálhólyag tuczonként. Eredeti csomagolásban 1. — 6. — Capotes americans rövid 1. — 5. — Párisi női szivacska 2. — 6. — Irrigator 180 — 5. —

Eredeti pessarium oclusivum (Peliporus) Menzinga.

tanár szerinti vezetével 1.80 — 2.50

Szab. havibaj elleni kötelek „Diana öv” 1.50 5. —

minden hölgynek nélkülözhetlen!

Gyűjtemény uraknak 3. — 10. —

10 frtnyi megrendelésnél 10 — 15 % árkedvezmény. Megrendelések pontosan és diszkrétan eszközöltetik.

csász. és királyi szab. kőszergyártó

KELETI J. Budapest IV. Koronaherceg utoza 17 és Paris Rue. Martelle 39.

Arjegyzék ingyen zárt borítékban.

WERTHEIM

kettős tűzésű VARRÓGÉPEK.

Elsőrendű német gyártmányt házi- és ipari használatra szállított Bécsből az osztrák-magyar monarchia minden helyére.

Magaskaru láb gép . . . 35 frt 50 kr.

Magaskaru kéz gép . . . 31 frt 50 kr.

Körhajtógép . . . 49 frt — kr.

30 napi próbaidő. 5 évi jótállás.

Minden gépet, mely a próbaidő alatt nem bizonyul kitűnőnek, költségemre kifogás nélkül visszaveszem.

Arjegyzék és varrasminta kívánatra rendelkezésre áll.

Varrógép-szétküldési cég:

Louis Strauss,

a cs. k. államhivatalnokok együletének szállítója.

Bécs, IV, Margarethenstr. 12. d. h.

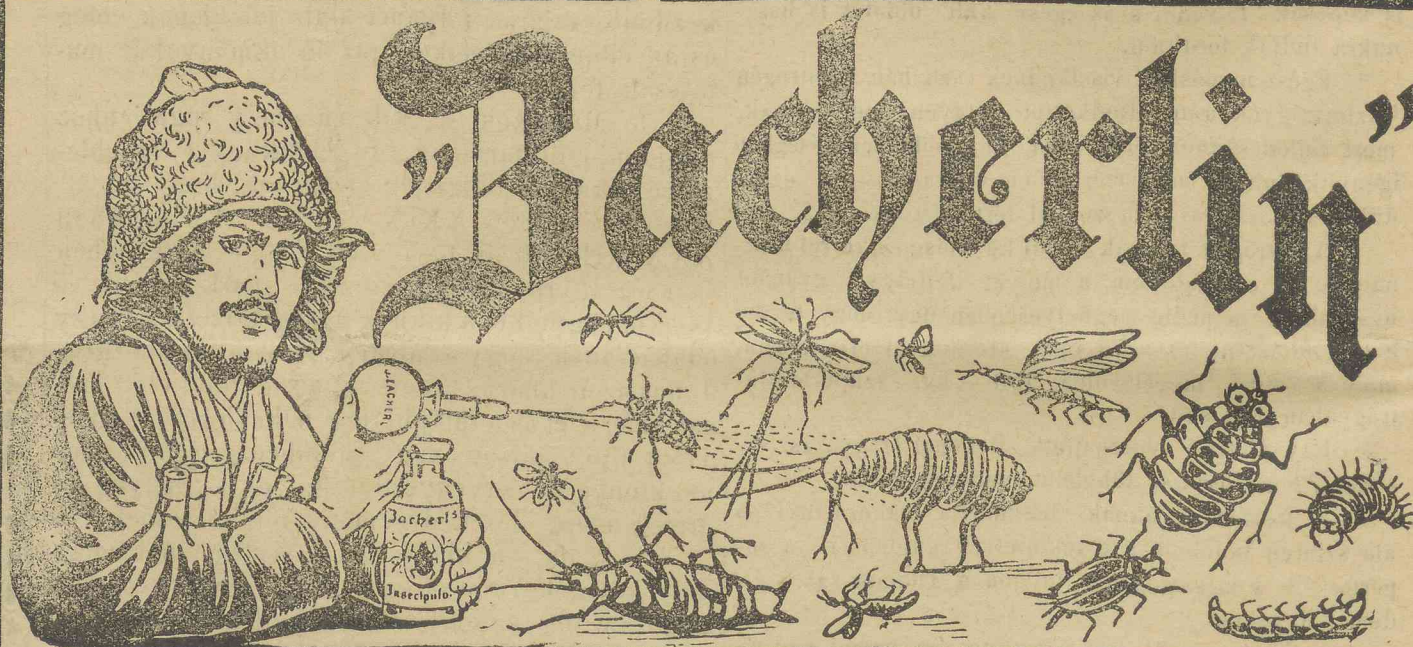
Vevők köréből.

(Közzétételre való beleegyezéssel)

F. évi jan. 7. kelt levelét megkaptam és forró köszönetemet fejezem ki a varrógépért; nagyon meg vagyok elégedve, mert a menyiben kipróbáltam teljesen megfelelő varakozásomnak. Ha valaki varrógépet venni akarna, szívesen önhöz utasítom vagy magam is írok.

Rudária (Krassó Szörény m.), 1897. január 13.

Didraga Dimitri.

csodálatraméltóan hat!

biztosan gyorsan öl mindenféle káros rovarokat és azért millió vevőktől dicsértetik és ke-restetik. Ismertető jelei a következők. 1. a lepecsételt üveg. 2. „Zacherl” név.

Kapható: Gyulafehérvárt: Fröhlich Gyula, Jakabfy A., Fingerhut Jakab, Szentgyörgyi Mór. Abrudbánya: Molnár Árpád, Balázsfalva: Consum-Verein, Schiessl Károly, Sinberger Salamon. Hátszeg: Mészáros János, Bats János, Kemendy Albert, Popovits A., Maros-Ujvár: Mendel Izidor, Virág Tamás. Piski: Zeidner W. Gusztáv, Wilsner Ferd., Szászváros: Gross Rud., Hollitzer L., Wlad N., Wieser Ferd., Zobel M., G., Schuleri Fridr., Németh János. Szász-Sebes: Binder I. Ludvig, Fabritius József, Gross T. János, Lederhiller W. Onitiu J. Verespatak: Moldován Lajos.

Nyomatott Papp Gy. Gyulafehérvárt.